

D o p i s i.

Iz Gorice, meseca avgusta. (Naša šolska letina.) Sklep šolskega leta na tukajšnjih šolah je bil letos bolj raztrgan nego navadno. Vsled znanega ukaza sedanjega naučnega ministra, da se ima šolsko leto na srednjih šolah sklenoti, preden se zrelostni izpit prične, zaključil je gimnazij 22., realka 27. in ostale šole 30. in 31. julija.

Na c. kr. učiteljski za učiteljice je delovalo poleg ravnatelja 6 glavnih učiteljev, 1 učitelj (telovadbe), 1 učiteljica (ročnih del) in 1 podučitelj. Razen teh sta še poučevala 2 učitelja, 1 podučitelj in 1 pomožni učitelj z deske vadnice, dalje 3 učiteljice z dekliske vadnice. Gojenk je bilo v začetku leta (na obeh oddelkih: slovenskem in italijanskem) 102 (38 Slovenk in sicer: v I. tečaju 17, v II. tečaju 7, v III. tečaju 9 in IV. tečaju 5). Mej letom je izstopila 1 Slovenka, 5 Italijank, in 1 Slovenka je umrla. Od ostalih 95 gojenk je dovršilo leto 78 (26 Slovenk), 4 gojenke (1 Slovenka) morajo ponavljati, in 14 (9 Slovenkam) je dovoljen ponavljalni izpit. Razven 3 židinj so bile vse katoličanke. Najmlajša gojenka je bila stara 16, najstarejša 27 let. 11 gojenk (6 Slovenk) je uživalo državni, 4 gojenke (2 Slovenki) so imele privaten stipendij. Zrelostni izpit je delalo 20 domačih gojenk (5 Slovenk) in 4 zunanje (s Kranjskega). Dostale so izpit vse: 5 domačih (1 Slovenka, gospdč. Marija Nadliškova od sv. Ivana pri Trstu) z odliko. — Hvale vredno je za slovenske gojenke (IV. tečaja), da so obiskovale tudi tukajšnji slovenski otroški vrt*) ter so tudi izpitane kot slovenske otroške vrtnarice.

Iz »letnega poročila« gimnazijskega posnemljem, da je imel letos ta už 370 let obstoječ šolski zavod razven ravnatelja 12 profesorjev, 5 suplentov 1 (pomožnega) učitelja. Učencev je bilo vzprejetih 406, 31 jih mej letom izstopilo, ostalo jih je konec leta 374 in 1 privatist. Od teh je bilo 173 Slovencev, 150 Lahov, 47 Nemcev, 2 Čeha in 2 Francoza. Razun 12 so bili vsi katoliške vere. 25 učencev je dovršilo leto s prav dobrim, 257 z dobrim oziroma povojnim vspehom; ostali morajo leto ponavljati ali jim je pa dovoljen ponavljalni izpit. — Od 25 osmošolcev se jih je oglasilo 22 k izpitu zrelosti. Izmej teh sta se dva odtegnola mej izpitom, 3 so padli za dva meseca in 3 za eno leto. Ostalih 14 je dostalo izpit, a nikedo z odliko.

C. kr. realka je imela poleg ravnatelja 13 profesorjev, enega učitelja (na pripravljalnici) in dva pomožna učitelja. Učencev je bilo 199: 27 Slovencev, 125 Lahov, 46 Nemcev; eden je bil druge narodnosti. 141 učencev je leto dovršilo, mej temi 14 prav dobrim vspehom. Slabo je napredovalo 42 učencev, 14 je dovoljen ponavljalni izpit, 2 nista bila izprašana. — Od 13 sedmošolcev jih je delalo zrelostni izpit, koji so 4 dostali, a 3 ne.

Ako torej primerjamo vspehe letošnjih zrelostnih izpitov na tukajšnjih srednjih šolah, moramo pripoznati prednost c. kr. učiteljsku, kar je gotovo temu zavodu na čast.

Z učiteljskem ste zvezani tudi dve vadnici: dekliska (v istem poslopji) in deška (v gimnazijskem poslopji). Zarad tega ima zadnja posebnega voditelja, ki je odvisen od učiteljskega ravnatelja.

Na deške vadnici, razdeljene v dva oddelka (slov. in ital.), vsak s 4 razredi, poučevali so 4 učitelji, 2 podučitelja, 2 pomožna učitelja in 1 katehet. Vseh učencev je bilo v začetku leta 608, 84 jih je izstopilo, 14 vstopilo, 3 so umrli, torej jih je ostalo konec leta 535. Od teh je bilo Slovencev 265, Lahov 259 in Nemcev 8. Razven 9 židov so bili vsi katoličanje. Za prvoviši razred jih je sposobnih 431, nesposobnih 100.

Na 5-razrednej dekliske vadnici so poučevali 3 učiteljice in 2 podučiteljici. V začetku leta je bilo vseh učenk 217, konec leta 207. Od teh je 71 Slovenk, 111 Italijank in 37 Nemk. 4 učenke so bile evang., 3 židov. In ostale katoliške vere. Za viši razred je sposobnih 156, nesposobnih 41.

Slovensko politično društvo »Sloga« je preskrbovalo letos slov. otroški vrt in slov. 1-razredno deklisko šolo**), ki se s prihodnjim letom razširi v dva razreda. V otroški vrt je bilo vpisanih 70 otrok, 17 jih je izostalo, 2 sta umrla, konec leta jih je ostalo 51. Dekliska šola je imela 39 deklic, 31 v I. in 8 v II. oddelku, 28 jih je napredovalo, 11 zaostalo.

Mesto preskrbuje 5-razredno deško (340 učencev — 182 sposobnih), 7-razredno deklisko (432 učenk — 293 sposobnih), 2-razredno mešano šolo in 5 otroških vrtov. Poučni jezik je bil povsod izključivo laški, če tudi je morda tretjina otrok slovenskih starišev.

*) V ta namen mu dovoljuje vlada 200 gl. podpore na leto.

**) Učiteljica te šole je bila gospdč. Viljeldmina Franko, o katerej je zadnji »Učit. Tov.« po pomoti poročal kot učiteljici društva »Sokola«, kojega v Gorici nimamo.

Dopisnik.

»Učit. Tov.«
Dopisnik.

Razven tega imamo v mestu še 3-razredno evang. nemško ljudsko šolo in 7-razredno deklisko šolo (z otroškim vrtom) v zavodu »šolskih sester«. Prvo oskrbuje merodajna bogata družina Ritter-jeva, drugo pa »šolske sestre«. Tudi v te šoli nima slovenščina vstopa.

Iz vsega sklepamo, da je bilo letos mej šolsko mladino v mestu 688 učencev in učenk slovenske narodnosti. Ti so bili očitni. Bog vé, koliko jih je pa bilo skritih v laskih mestnih šolah! —

Od primorsko-kranjske meje. Dne 6. in 7. septembra se snidó na Dunaji društveniki nemške učiteljske zveze »Deutsch-österreichischer Lehrerbund«. Vabila k temu shodu so razposlali povsod, »wo die deutsche Zunge klinge«. Jaz sem je čital v nekem nemškem liberalnem šolskem listu. Oklic je bil tiskan na eni strani tega v 8° izhajajočega lista, in naštel sem v njem nič manj nego 14 »deutsch«. A pod tem »deutsch« - oklicem je bilo mej 13 podpisov (reči: šest!) čisto slovanskih imen in eno popačeno, teže zasledljivo. Ako torej pomislimo, da so lastniki teh podpisov gotovo korifeji te učiteljske zveze, torej cvet nemškega učiteljstva v Avstriji, potem si pač lahko mislimo, odkod da se rekrutirajo nemški učiteljski kričači, katerim bode »deutsch« - vpitje več nego vzgoja. Vidi se jim, da pazljivo prebirajo nemške židovske časnike. Mi jih ne zavidamo; obžalujemo pa, da so svojemu »deutsch« - oklicu pozabili še dostaviti »den deutschen Gruß auf deutschem Papier!«

Iz Krškega. Na poziv začasnega odbora na slovenske zemlji na novo ustanovljenega društva »Pedagogičnega društva« za učitelje in šolske prijatelje se sedežem v Krškem se je v 2. dan avgusta t. l. popoldne na vrtu g. gostilničarja Janeža sesló 39 pravih, 6 podpornih udov in dokaj družega občinstva iz Krškega. Kot vladni komisar je bil ves čas zborovanja prisoten sam okrajni glavar gosp. H. Veiglein, ki je k novemu društvu pristopil kot podpornik.

Začasni predsednik gosp. Gabršek v svojem navdušenem nagovoru najprvo vse došle ude in goste prav lepo pozdravi in jim zakliče: »Dobro došli!« Oménja tudi, kako je društvo nastalo in kakšno nalogo je prevzelo — namreč: »Vsestranski razvitek slovenskega pedagogičnega slovstva«, katero se je pri nas do najnovejšega časa tako malo razvijalo — skoro smo mi Slovenci na to popolnoma pozabili. — Da pa to društvo sploh doseže svoj smoter, mu je treba obilne podpore od zavedenega slovenskega občinstva.

To društvo ima pa še drug namen: Dobiček, ki ga utegne imeti pri razprodaji »Pedagogičnega letnika«, pripade »družbi sv. Cirila in Metoda« — tedaj zasluži tem več podpore, ker ima pred očmi tako blage ideje: podpirati pedagogično slovstvo in družbo sv. Cirila in Metoda!

O dosedanjem delovanju začasnega odbora je poročal tudi g. Gabršek. Iz tega poročila posnamemo, da društvo šteje od tistega dne 47 pravih in 9 podpornih udov. Dohodkov ima že nad 50 glđ. Če odbijemo male troške, nam ostaja čistih dohodkov 43 glđ., ki se bodo pozneje porabili za izdavanje »Pedagogičnega letnika«. To je gotovo lep napredek za tako kratek čas društvenega delovanja!

O izboljšanju materijalnega stanja pri učiteljstvu bi moral govoriti začasni tajnik g. Ravnikar. Toda z ozirom na to, ker je on o tem predmetu že govoril in stavil nasvete pri dopoldanski okrajnej učiteljski skupščini, se je ta točka odložila na poznejši čas.

Zdaj pride na vrsto: »Razgovor o izdavanju »Pedagogičnega letnika«. To nalogo je prevzel g. Bezljaj. Le-ta prav jedrnató oménja, da se je pedagogično delovanje na slovenskem slovstvenem polju veliko premalo razvijalo. Edini Slomšek je bil, ki je oral ledino, ter mnogo storil za slovensko pedagogiko; a za njim se je — z malenkostnimi izjemami — na tem polju malo storilo. Poglejmo svoje sosedne brate Hrvate na jugu in Čeha na severu! Koliko so ti storili ravno v tem obziru! Le Slovenci smo jako zaostali za njimi. Dolžnost naša je, da tudi mi resno mislimo na to, kako bi se nadaljevanje v Slomškovem duhu na novo oživeló in nadaljevalo. To lepo nalogo je prevzelo naše društvo s tem, da bode leto za letom izdajalo »Pedagogični letnik« pedagogično-didaktične vsebine — a tudi take, ki bode ugajala bolj priprostemu ljudstvu. — »Pedagogični letnik« naj bi bil po tem takem nekako središče za vse slovenske učitelje — pisatelje, kjer se bodedo zbirali »z združenimi močmi« z edinim namenom: koristiti svojemu národu ter mu pomagati k boljši vzgoji in plodonosnejšemu pouku z raznimi navodi.

Potem se voli novi odbor za to leto. K besedi se oglasi gosp. Sajè, ter nasvetuje, naj ostane ves začasni odbor na čelu društvu, kar se jedno-glasno vzprejme. V odboru ostanejo: gg. Gabršek, kot predsednik; Ravnikar, tajnik in njega namestnik; gospica Vesner, blagajničarica; g. Medič, pevovodja. Kot odborniki so pa gg.: Bezljaj, Lapajne, Lunder.

Od pojedinih nasvetov naj omenim, da se je sklenilo, da bode prvo društveno zborovanje v začetku meseca novembra v Št. Jarneji. Dan in dnevni red določi odbor pozneje. S tem se je končalo prvo občno zborovanje na novo poročenega društva. — G. Gabršek se še kot predsednik, vsem zbranim lepo zahvaluje za zaupanje, ki ga udje stavijo v odbor ter obljubi, da bode svojo častno nalogo, ki jo je prevzel, tudi častno reševal. Ni samo pri odboru, temuč tudi pri udih samih potrebno, da društvo podpirajo ne le materialno, ampak tudi duševno. In če delujemo »z združenimi močmi«, bomo tudi dosegli svoj vzvišeni namen.

Rodoljubi in gg. tovariši Vas pa prosimo, podpirajte nas pri težavnem delu, ter nabirajte marljivo mej slovensko inteligenco podpornih udov, kajti čim več podpornikov, tem več koristi bode imela prekornostna družba sv. Cirila in Metoda. — Razšli smo se z željo: »Bog daj, da bi društvo lepo napredovalo, krepko razcvetalo se, ter obilo koristnega sadu prinašalo ubogemu pozabljenemu narodu našemu! —r.

Z Gorenjskega. Po slavnem c. kr. okrajnem šolskem svetu v Radovljici nam je došel za okrajno učiteljsko konferencijo, ki se bo vršila letos v 1. dan septembra v Radovljici, sledeči dnevni red: 1. Volitev predsednikovega namestnika in dveh zapisnikarjev. 2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o stanju ljudskega šolstva v našem okraji. — 3. Kako, in v katerem obsegu je na podlogi naših učnih črtežev obravnavati slovensko slovnico a) na jednorazrednicah, b) na dvorazrednicah, c) na četrterazrednicah? — Poročilo o tem predmetu je pisмено sestaviti ad a) vsem stalno nameščenim učiteljem jednorazrednih šol; ad b) vsem stalno nameščenim učiteljem in vsem stalno nameščenim učiteljicam dvorazrednih šol; ad c) stalno nameščenemu učiteljskemu osebju četrterazredne ljudske šole v Radovljici. — 4. Kako bi bilo v našem šolskem okraji zvršiti visokega c. kr. naučnega ministerstva ukaz z dné 28. aprila 1886. l., št. 1728 o rabi jednostavnih pisalnih in risalnih učilij? — Poroča stalni odbor. — 5. Določitev šolskih knjig za l. 1886 — 1887. — 6. Poročilo knjižničnega odbora o stanju okrajne učiteljske knjižnice. — Nasveti o nakupovanju novih knjig. — 7. Volitev knjižničnega in stalnega odbora. — 8. Samostalni nasveti, katere je treba do dné 25. avgusta t. l. pisane izročiti predsedniku konferencije.

Program nij preobširen, a zato dokaj zanimiv. Po 3. točki soditi, se slovenščina po naših šolah ne goji še v onej meri, kakor bi bilo zeleti in kakor bi bilo tudi prav. Umestno se mi torej vidi, da se o tem dogovoré zbrani učitelji pri konferenciji. — j. —

Z Dobrove. Vabilo k praznovanju 25letnice. Večina gospodov tovarišev je za-to, da se naša 25letnica tukaj na Dobrovi obhaja. Ker imajo pa nekateri še do konca t. m. šolo, obhajala bode se naša 25letnica tukaj na Dobrovi v 2. dan sept. t. l. V 1. dan sept. popoldne pričakoval bode podpisani gospode jubilate pri Tržaškem in Dunajskem poštnem vlaku na kolodvoru južne železnice v Ljubljani. Od tam bomo potem sli vkup preko Rožnika na Dobrovo, ob katerej priliki ogledali bomo uzorno c. k. osrednjo državno drevesnico. V 2. dan sept. bomo imeli tukaj na Dobrovi zjutraj ob 9. uri sveto mašo sè zahvaljeno pesmijo; po maši pa male bilje za mir in pokoj duš naših umrlih sobratov. Primerno kosilo preskrbelo bode se za vse udeležence tukaj v gostilni pri »Mežnarji«. Popoldne bode pa izlet na prijazno »Svico«.

Razven gospodov jubilentov vabijo se prav uljudno tudi vsi oni gospodje, kateri so bili leta 1861. naši sošolci. Zelo nas bode veselilo, ako bode k tej slavnosti prisel tudi še kateri drugi naših starejših ali mlajših gospodov sobratov.

Prosim pa ob enem vse tiste p. n. gospode, kateri se bodo te 25letnice udeležili, da mi to izvolijo, kolikor mogoče, hitro po dopisnicah naznaniti, da mi bode mogoče drugo potrebno o pravem času preskrbeti. Na svidenje! M. Rant.

Iz Ljubljane. Vodstvo družbe ss. Cirila in Metoda v Ljubljani je imelo dné 5. avgusta 1886. l. ob 3. uri popoldne svoje 2. sejo. Navzočni vsi odborniki razven jednega v toplicah bivajočega.

Vsled sklepa odborovega v 1. seji izvršili so dotični gospodje svoj nalog. G. Iv. Hribar prečita oklic do slovenskega občinstva, g. Svetec navod in pouk za ustanovljenje podružnic. G. Vrhovnik je po tajnistvu že izročil popularen spis o družbi ss. Cirila in Metoda. Vse to se bo po primerni poti v več tisoč izvodih spravilo mej naše ljudstvo.

Tajnik prečita zadnji zapisnik in tekoče poslovanje. — Dr. Vošnjak poroča o dopostanih novcih (gl. »Narod« št. 177. »Slovenec« 6. avgusta).

Odbor sklene ustanoviti »otroško zabavišče« v važnem mestu na Slov. Štajerskem, ter privoli za to potrebno vsoto.

Neki odbornik se pooblasti, da par naberalnic preskrbi za jeden kraj na Štajerskem, ki se je za to oglašil.

Odbor sklenske podružnicam poslati oklic, naj z veseljami ali predavanji skušajo množiti prihodke, ker brez izdatnih dohodkov bi družba ne dosegla svojega namena.

Vsem podružnicam razposlala se bo tiskovina, na kateri vodstvu naznanijo svoje oficijalno imé (kakor so si ga v pravilih izvolile), stalno načelnístvo, število udov itd. S tem se jim bo ob enem olajšalo uradovanje in se bo omogočila točna registratura vseh podružnic. Nekaj podružnic dozdaj niti ni redno prijavljenih glavnemu vodstvu.

Kakor hitro dospejo odgovori vsled zadnjega odborovega sklepa poprašaných podružnic, skliče se prihodnja seja vsekako že koncem tega meseca. Takrat se bo definitivno sklenilo o njih zadevah, osobito o predlogu Tržaške podružnic, ki je ravno kar dospel in zelo razveseliven.

Ustanovitev dveh podružnic, v Podgradu v Istri, ki se je konstituvala 2. avg., in v Šempasu na Goriškem, ki se je ustanovilo 8. avg., vodstvo radostno vzame na znanje, želeč, da jih rodoljubi i po drugod hitro snujó, kjer se le vsaj 20 letnih članov zglašó.

Še jedenkrat opozarjamo, da naj podružnice dopisujejo pod naslovom: »Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«.

Odbor uljudno prosi vse slovenske časopise, naj bi blagovoljno vzprejemali poročila o tej vseslovenski družbi, kar iz naših dnevnikov, da se prihranijo troški in preobilna pisarenja na vse strani.

— Poziv vodstvom ljudskih šol, oziroma krajnim šolskim svetom. Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo dovolilo je na podlogi odloka iz dné 25. junija t. l., št. 8361, v podporo šolskim vrtom na Kranjskem 300 gld., koje vsoto razdelil bode podpisani odbor vodstvom ljudskih šol, oziroma krajnim šolskim svetom, kateri v svoji prošnji dokažejo potrebo podpore, k čemur jih podpisani odbor s tem pozivlja. Dana podpora sme se porabiti le za zboljšanje, oziroma ustanovitev šolskega vrta, ter bode podpisani odbor v svojem času zahteval dokumentovan izkaz o porabi prejete podpore. — Prošnje za podporo vložiti je zadnji čas do **23. avgusta t. l.** podpisanemu odboru. — Prošnjam za podporo v namen zboljšanja užé obstoječega vrta je pridjati priprost načrt vrta, risan v merilu 1 : 100, iz katerega je razviden sedanjí stan vrta iz različnih kultur. Popisati je tudi način, katerega se učitelj pri obdelovanji vrta drži. — Prošnjam za podporo v namen ustanovitve novega šolskega vrta je pa dodati dokaz, da je učitelj, ki bode vrt imel v oskrbi, zmožen praktično izvrševati šolsko vrtnarstvo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko.

V Ljubljani, 3. avgusta 1886.

Gustav grof Thurn m. p.,
predsednik.

Gustav Pirc m. p.,
tajnik.

— K učiteljski skupščini v Prag je prišlo čez 2000 udeležnikov, mej temi samo 400 učiteljev in učiteljic iz Marskega pod voditeljstvom znanega pedagoga Slaménika in 20 učiteljev iz Hrvatskega s predsednikom dež. uč. društva prof. Falbovičem.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Na c. k. izobraževališči za učitelje v Ljubljani je glavnim učiteljem imenovan dozdanji tukajšnji suplent g. Jos. Weiss. — G. France Govekar, nadučitelj na Igu in g. Primož Ušeničnik, nadučitelj v Šiški pri Ljubljani, sta iz službenih obzirov vzajemno premeščena. — G. Matija Bartel, nadučitelj v Čermošnjicah, je dobil nadučiteljevo službo v Semiču. — G. Janez Lokar, učitelj v Črnomlju, pride v Dobliče. — Gspdc. Franciška Cemè, učiteljica na Unci, pride na Rakek. — Za trdno so postavljeni: g. Mih. Kobaj, učitelj v Hotedersišči in gspdc. Aleksandrina Adamič, učiteljica v Žireh.

Razpis učiteljskih služeb.

Začetkom prihodnjega šolskega leta se bodo v šolskem okraji Postojnskem za trdno ali začasno oddale te-le službe:

I. Na ljudski šoli v Postojini služba učiteljice s 500 gld. letne plače, a oziroma za učitelja ali učiteljico s 450 gld. letne plače.

II. Na ljudski šoli v Knežaku II. učiteljska služba s 450 gld. in

III. na ljudski šoli v Trnovem III. učiteljska služba s 400 gld. letne plače.

Prošnje za te službe naj se postavnim potom oddajajo do 31. avg. t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svétu v Postojini.

Na dvorazredni ljudski šoli na Unci (Manniz) II. uč. mesto s 400 gld. letne plače. Prošnje do 25. avg. t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Logatci.